

Interior contra els jutges

Antonio Hernández Gil, president del Consell General del Poder Judicial, feia cara de preocupat el passat 15 de juliol al migdia, mentre marcava el número del telèfon directe amb el despatx del president Felipe González, a La Moncloa. A les seves mans tenia una resolució oficial del Consell que expressava «la protesta més enèrgica» d'aquest organisme per unes declaracions del ministre de l'Interior, José Barrionuevo, molt crítiques vers un sector dels jutges. El Consell General del Poder Judicial considerava que aquestes manifestacions significaven «una pertorbació de la independència judicial, indispensable en qualsevol estat de dret». A les habitualment tenses relacions entre el poder executiu i el judicial les coses no havien arribat mai tant lluny. Alguns parlaven fins i tot de «declaració de guerra».

Nombrosos antecedents

La «guerra» començà, de fet, amb la nova Llei del Poder Judicial, impulsada decididament pel ministre de Justícia, Fernando Ledesma. Al marge d'altres aspectes polèmics, com el sistema de jubilació dels jutges o el doble accés a la carrera judicial, la llei atacava l'estructura corporativista d'aquest tercer poder, perquè feia dependre l'elecció de la cúpula del Consell General del parlament en exclusiva, i no de les associacions professionals. Segons la llei de 1980, dels vint vocals del Consell dotze eren nomenats per aquestes associacions, majoritàriament conservadores, com l'Associació Professional de la Magistratura, i els altres vuit eren designats per les Corts generals, quatre pel Congrés de Diputats, i quatre més pel Senat. No cal assenyalar, doncs, el caràcter marcadament dretà del primer Consell, presidit per Federico Carlos Sàez de Robles, un magistrat de l'ala moderada. La renovació del Consell, pactada en el Congrés de Diputats, canvià el signe ideològic i professional, amb la inclusió de reconegudes personalitats progressistes com Pablo Castellanos, Cristina Alberdi o Juan José Martínez

Unes declaracions molt crítiques de Barrionuevo han rrvifat l'enfrontament.

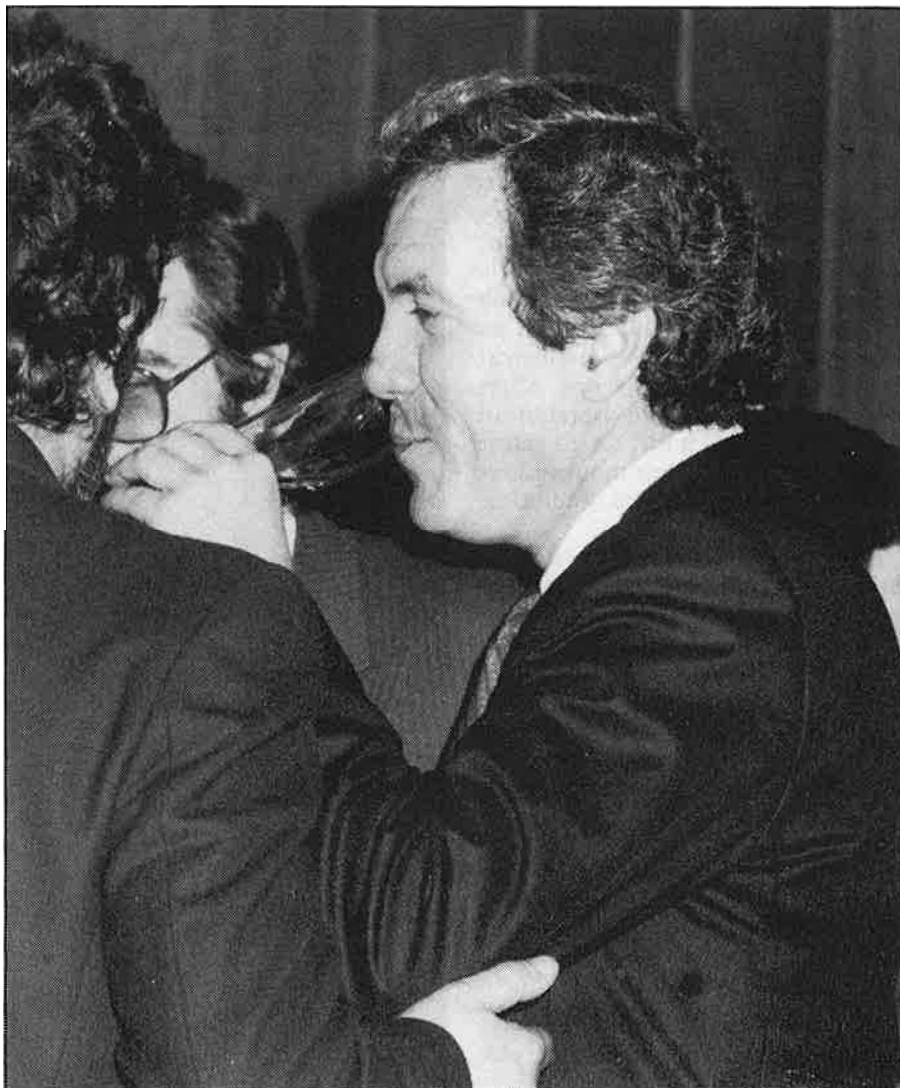
El poder judicial i el govern central es troben novament enfrontats.

Les declaracions del ministre de l'Interior, Barrionuevo, han rebut dures crítiques des dels sectors progressistes de la judicatura. Al darrere hi ha una actitud que en ocasions no ha dubtat a l'hora de denunciar l'actitud dels cossos de seguretat.

Josep M. Santmartí

Zato. Antonio Hernández Gil, el nou president del Consell General del Poder Judicial i del Tribunal Suprem, és un monàrquic moderat, però acostat als plantejaments del govern socialista. A la llarga, però, tot això no ha evitat el xoc.

Hi hagué frecs diversos, entre el govern socialista i el poder judicial, com per exemple arran de la Llei d'Estrangeria, que atorgava àmplies facultats al ministeri de l'Interior, a costa dels jutges. El Tribunal Constitucional hagué de «judicialitzar» aquesta llei i retallar les excessives discrecionalitats del Ministeri. Però, en realitat ha estat la crida antiterrorista la causa última de l'empitjorament de les relacions i, con-

cretament, el paper que fan els jutges i magistrats destacats a Euskadi. Les rodes de reconeixement de guàrdies civils, manades per la jutgesa Elisabet Huertas ja motivaren serioses polèmiques, agreujades per altres decisions judicials, com ara donar permís a *Vetarra* Juan Carlos Yoldi perquè defensés la seva candidatura com a *lehendakari* del govern basc davant del parlament de Vitòria. Yoldi fou condemnat posteriorment a més de vint anys de presó per l'Audiència de Bilbao, constituïda en Tribunal Superior de Justícia.

Fa uns dies cinc guàrdies civils foren condemnats per l'Audiència de Sant Sebastià per haver torturat una veïna de Guetaria, Juana Goikoetxea, i dos policies més foren processats per l'Audiència de Madrid per una raó idèntica. Simultàniament, els cossos de seguretat de l'estat rebien duríssimes crítiques per les seves actuacions a Reinosa (Cantàbria), Riano (Lleó), o Puerto Real (Cadis), i es començava a estendre entre els oficials i suboficials la sensació que ells pagaven els errors del ministre d'Obres Públiques, Javier Sáez de Cosculluela, o el d'Indústria, Luis Carlos Croissier.

La gota fou l'Hipercor

La gota que féu vessar el got fou, tanmateix, l'atemptat a l'Hipercor de Barcelona el 19 de juny. Alguns parlamentaris, i molt especialment Nicolás Sartorius i Enrique Curiel, d'Izquierda Unida, sostingueren que la policia barcelonina havia actuat amb lleugeresa o amb imprudència, en no obligar a desallotjar el supermercat després de rebre diversos avisos. Altres partits seguiren el punt de vista contrari de Jordi Pujol, és a dir, de no entrar en discussions en aquest moment i fer pinya a la condemna total i radical de l'agressió etarra.

El dia 24 de juny el ministre de l'Interior, José Barrionuevo, no assistí a la recepció reial del Campo del Moro de Madrid. Estava reunit amb la plana major del seu departament i intentava aturar una mena de revolta dels responsables de la lluita antiterrorista. S'havia de passar a la contraofensiva. Cinc dies després, el ministre Barrionuevo llegia un manifest davant la Comissió d'Interior del Congrés de Diputats, en el qual criticà l'actuació de certs jutges i magistrats considerats progressistes. El 9 de juliol, en una conferència de premsa, José Barrionuevo, en presència dels seus llocti-

Després de l'atemptat d'Hipercor, s'han agreujat les relacions entre el poder executiu i el judicial.

nents i de l'actual ministre de l'Interior d'Àustria, es referí directament al co-lectiu Jutges per a la Democràcia, al qual negà la categoria de progressistes i al qual acusà de fer política anti-governamental amb les seves sentències i resolucions. La tesi de fons del ministre és que el poder judicial ha de ser bel·ligerant en la lluita contra els terroristes, i no neutral.

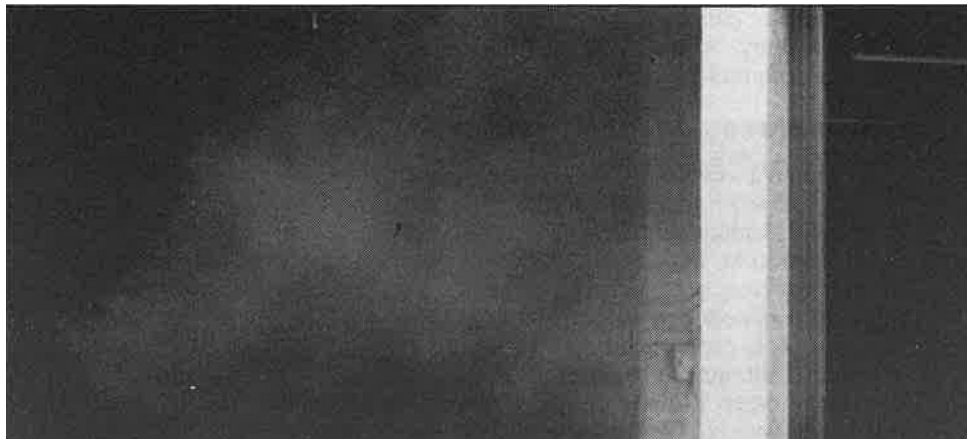
Això vol dir ser més comprensiu vers els «errors» policíacs i més sever vers els delictes terroristes i les manifestacions de suport. Les declaracions de Barrionuevo, repetides i ampliades en diversos mitjans de comunicació, com el setmanari *Cambio 16* o el diari italià *Il Messaggero*, reberen el suport explícit de la resta del govern de l'estat, amb l'excepció del ministre de Justícia, Fernando Ledesma, procedent de Jutges per a la Democràcia, que es desmarcà del seu col·lega d'Interior, sense condemnar, però, les seves categòriques afirmacions.

La resposta dels jutges

Davant d'aquesta «contraofensiva»

governamental, el Consell General del Poder Judicial decidí plantar-se, i el dia 15 de juliol aprovà una resolució oficial que deia que fer imputacions polítiques als jutges que exerceixen a Euskadi és pertorbar la independència judicial i crear un estat de desconfiança dins de l'opinió pública. Davant la tesi del govern central de la «no-neutralitat» judicial en matèria terrorista, el Consell General del Poder Judicial sostenia que l'única missió d'un jutge és aplicar la llei, jutjar els delictes, i fer complir la sentència «sense cap més criteris que els establerts per la llei». Aquesta era la resolució que Hernández Gil tenia als dits mentre expressava verbalment al president Felipe González la protesta ferma del Consell per les declaracions del ministre Barrionuevo. Era la primera vegada que, públicament, globalment i per unanimitat, el Consell General del Poder Judicial desqualificava els punts de vista d'un ministre del govern socialista.

La picabaralla es revifà uns dies des-

prés arran de la detenció de l'escamot *etarra* «Donosti» a Guipúscoa i de l'atemptat amb un cotxe bomba contra la caserna de la guàrdia civil d'Eibar, l'endemà mateix. El governador civil de Guipúscoa, Juan Ramón Goni Tirabo, declarà que durant els interrogatoris dels *etarres* detinguts a la caserna d'Intxaurren s'hi presentà el jutge Joan Piqueras Valls i el fiscal Fermin Zubiri, cosa que entrebancà les investigacions policiaques, evità noves detencions i facilità, potser, l'atemptat d'Eibar. La polèmica tornà a encendre's. El dirigent socialista Txiqui Benegas i el govern central abonaren la denúncia del governador Goni i el Consell General del Poder Judicial obrí una investigació sobre l'actuació del jutge Piqueras, sotmès a una dura campanya de crítiques fins i tot per part de diaris liberals, desconcertats per la rotunditat de les afirmacions del Ministeri de l'Interior.

L'enquesta, duta pels magistrats Julià Serrano i Adrià Celaya, demostrà que el jutge Piqueras havia actuat correctament. Fou cridat per la matei-

xa guàrdia civil, a causa de la mort a trets de *Vetarra* Lucia Urigoitia i durant les diligències posteriors hagué d'anar a aixecar un altre cadàver que no tenia res a veure amb el cas, cosa que efectivament retardà les investigacions. La Llei d'Enjudiciament Criminal mana que quan el jutge d'instrucció es fa càrrec d'un assumpte se li han de donar totes les dades obtingudes i s'han d'aturar les diligències fins que ell no ordeni reprendre-les. En aquest

tapar un problema que no existeix i dir que els jutges del País Basc mantenen una actitud impròpia. Des del bloc governamental, el PSOE demanava el dia 28 que «accions aïllades» de la judicatura no afectessin el seu prestigi i permetessin que els tribunals fossin manipulats per enfrontar-los als cossos de seguretat. La seva acció professional ha d'anar contra els terroristes, d'acord amb les tesis del ministre Barrionuevo.

Les competències del jutge natural

En el fons de l'enfrontament hi ha un problema mal resolt encara i fonamental per a la lluita antiterrorista: *¿Qui jutja els etarres?* *¿El jutge natural, és a dir, el de la localitat, o el d'àmbit estatal?* El Ministeri de l'Interior ha argumentat tradicionalment que els tribunals del País Basc estan sotmesos a fortes pressions ambientals, psíquiques i polítiques, en aquesta matèria, i que tenen dificultats per a actuar amb independència, cosa que els jutges bascs han negat sistemàticament. Per això, l'actual legislació antiterrorista sotmet els acusats de delictes terroristes a l'Audiència Nacional amb seu a Madrid. L'aparell judicial, en canvi, sosté el principi del jutge natural a l'hora d'ocupar-se dels delictes de terrorisme, que assimila als delictes comuns. Les divergències tècniques, però, n'amaguen una altra de política.

Els tribunals bascs són un feu tradicional de l'Associació de Jutges per a la Democràcia, entre altres raons perquè, tal com reconegué el ministre Barrionuevo, són els únics que s'hi queden temporades llargues. El president de l'Audiència de Bilbao, Juan Alberto Belloch, per exemple, és el portaveu d'aquest col·lectiu. Associació que no ha vacil·lat a denunciar i culpar membres dels cossos de seguretat de l'estat. Això és, al capdavall, el que ha desfermat l'enfrontament.

La disjuntiva entre el jutge natural i els tribunals estatals és el que frena ara la reforma de la llei antiterrorista, reforma que unes hores abans de l'atemptat de l'Hipercor de Barcelona era considerada «imminent» pels ministres Barrionuevo i Ledesma. El president Felipe González haurà de decidir personalment després de l'estiu. Els indicis en aquests moments són que es decantarà a favor de donar competències als tribunals bascs en aquesta matèria, però potser no totes. Per exemple, els judicis es podrien fer al País Basc i, les diligències, les duria l'Audiència Nacional o viceversa. •

Antonio Hernández Gil, president del Consell General del Poder Judicial.

cas, doncs, la guàrdia civil i el jutge Piqueras es limitaren a complir estrictament la llei.

El 28 de juliol una segona resolució del Consell General del Poder Judicial declarava «impecable» l'actuació del jutge Piqueras i desmentia les acusacions governamentals. La nit anterior, Felipe González i Antonio Hernández Gil soparen plegats a La Moncloa, i el mateix dia de la nota el primer ministre demanava excuses públiques al jutge Piqueras des de Mallorca.

Amb aquestes disculpes, Hernández Gil donava per acabada la polèmica. Altres representants judicials, però, no ho veien tan clar. El president de l'Audiència Territorial de Sant Sebastià, l'alacantí Joaquín Giménez, per exemple, declarà al diari *La Verdad* de Múrcia que el ministeri de l'Interior està intoxicant la societat en contra dels jutges, com també alguns mitjans de comunicació. Joaquín Giménez insistí que és la policia la que ha d'estar al servei del jutges, i no l'inrevés. El fiscal barceloní José Maria Mena, en nom de la Unió Progressista de Fiscals, afirmà que és molt inadequat i inexacte des-

